

«Στρατός περνούσε όλη τη νύχτα, με τραίνα και με φορτηγά κι είχανε κλείσει όλοι οι δρόμοι για τη Λάρισα! Έξι Μαρτίου 1910» (Από το Κιλελέρ του Διον. Σαββόπουλου).

Συμπληρώθηκαν 110 χρόνια από την αγροτική εξέγερση του Κιλελέρ στις 6 Μαρτίου 1910. Το Κιλελέρ είναι ορόσημο του αγροτικού κινήματος. Αποτέλεσμα της όξυνσης του προβλήματος της γης μετά την απελευθέρωση της Θεσσαλίας. Απάντηση στην ωμή καταπίεση των κολλήγων από τους τσιφλικάδες. Γέννημα της επίδρασης των ιδεών της εργατικής τάξης του Βόλου. Καρπός της διαφωτιστικής δουλειάς του σοσιαλιστή **Μαρίνου Αντύπα**. Το Κιλελέρ σαν αυθεντική εξέγερση είναι πάντα ζωντανό και επίκαιρο. Διδάσκει και παραδειγματίζει για τους αγώνες του σήμερα.

Η απελευθέρωση της Θεσσαλίας από τον Τούρκο κατακτητή το 1881, δεν άλλαξε τη θέση του αγρότη. Στη θέση του Τούρκου μπέη, βρέθηκε ο Έλληνας τσιφλικάς, ίδιος και συχνά σκληρότερος εκμεταλλευτής και καταπιεστής. Οι κολλήγοι που ήταν η ραχοκοκαλιά και ο κύριος αιμοδότης του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα, αργά και βασανιστικά συνειδητοποίησαν ότι μόνον με το δικό τους αγώνα θα έπαιρναν τη γη που πότιζαν με τον ιδρώτα και το αίμα τους.

Ο Κεφαλλονίτης **Μαρίνος Αντύπας** (1872 – 1907), επηρεασμένος από τις ιδέες της Γαλλικής Επανάστασης, τον εφτανησιώτικο ριζοσπαστισμό και τα κηρύγματα του ουτοπικού σοσιαλισμού, γίνεται ο βάρδος της απελευθέρωσης των κολλήγων. Το 1906 πηγαίνει στην ανατολική Θεσσαλία, επιστάτης στο τσιφλίκι του θείου του Σκιαδαρέση. Γνωρίζει «από πρώτο χέρι» τη σκληρή εκμετάλλευση και καταπίεση των κολλήγων. Γυρίζει από χωριό σε χωριό, απ' άκρη σ' άκρη όλο το Θεσσαλικό κάμπο. Διαφωτίζει, εμψυχώνει και ξεσηκώνει με το φλογερό κάλεσμά του: «αγρότη χτύπα, χτύπα, σπάσε τα δεσμά σου για να βρεις τη λευτεριά σου». Οι τσιφλικάδες τρόμαξαν από τη δράση του. Τον κατήγγειλαν στις αρχές της Λάρισας (μέσω του βουλευτή Αγαμέμνονα Σλήμαν) ως αναρχικό και κακοποιό! Στη συνέχεια με τον πληρωμένο φονιά

τους **Γιάννη Κυριακό**, τον δολοφόνησαν τη νύχτα της 8 Μάρτη 1907 στο χωριό Πυργετός της Λάρισας.

Σημαντική βοήθεια στους αγώνες των Θεσσαλών κολλήγων και κυρίως στη συγκρότηση του οργανωμένου αγροτικού κινήματος έδωσε η **Εργατική Τάξη του Βόλου**. Με την εφημερίδα του Εργατικού Κέντρου Βόλου «**Εργάτης – Αγρότης**», διέδωσε μαζικά τις πρωτοπόρες ιδέες της οργάνωσης, ενότητας και πάλης και της εργατο – αγροτικής συμμαχίας. Έτσι το 1906 ιδρύθηκε ο Γεωργικός Σύνδεσμος Τρικάλων, που θεωρείται η πρώτη συνδικαλιστική αγροτική οργάνωση στην Ελλάδα (υπόμνημα του με ημερομηνία 8/1/1907 έχει κατατεθεί στο αρχείο της Βουλής). Το Μάη του 1909 ιδρύθηκε ο Γεωργικός Πεδινός Σύνδεσμος Καρδίτσας, που είχε Πρόεδρο τον προοδευτικό δικηγόρο Δημήτρη Μπούσδρα. Τέτοιοι Σύνδεσμοι ιδρύθηκαν και στους άλλους νομούς της Θεσσαλίας.

Το στρατιωτικό κίνημα του 1909 στο Γουδί, αρχικά γέννησε νέες ελπίδες και προσδοκίες στις μάζες των κολλήγων. Όμως αυτές γρήγορα διαψεύστηκαν καθώς η ηγεσία του και όλη η αστική τάξη συμβιβάστηκαν ξανά με τους τσιφλικάδες και τη μοναρχία. Ο **Στέφανος Δραγούμης**, διορισμένος πρωθυπουργός του «Στρατιωτικού Συνδέσμου», με φαναριώτικη καταγωγή και αντιδραστική νοοτροπία, πήρε ανοιχτά το μέρος των τσιφλικάδων και τάχθηκε εναντίον της απαλλοτρίωσης των τσιφλικιών.

Οι ξωμάχοι του Θεσσαλικού κάμπου συνειδητοποίησαν τότε βαθύτερα ότι η υπόθεση της απαλλοτρίωσης των τσιφλικιών και της κοινωνικής τους απελευθέρωσης, περνάει μονάχα από τα δικά τους χέρια. Έτσι φτάσαμε στα μεγάλα συλλαλητήρια (στα τέλη του 1909 – αρχές του 1910) για την απαλλοτρίωση των τσιφλικιών με σύνθημα «**η γη σ' αυτούς που την καλλιεργούν**».

Αποκορύφωμα των αγώνων αυτών είναι το δυναμικό και ματοβαμμένο **Πανθεσσαλικό συλλαλητήριο της Λάρισας, στις 6 Μάρτη του 1910**. Που χτυπήθηκε με την ωμή επέμβαση του στρατού και της χωροφυλακής, με τέσσερις (4) νεκρούς κολλήγους και πολλούς τραυματίες και έμεινε στην ιστορία ως **Εξέγερση του Κιλελέρ**.

Στο χωριό Κιλελέρ (σημερινή Κυψέλη) οι στρατιώτες «έριξαν στο ψαχνό» στους αγρότες που προσπάθησαν ν' ανέβουν στο τραίνο για να πάνε στο συλλαλητήριο της Λάρισας. Σκότωσαν τον **Θανάση Νταφούλη** και τον **Θανάση Μπόκα**. Στον άλλο σταθμό του τραίνου, στο Τσουλάρ (σημερινή Μελία) σκότωσαν τον **Στέφανο Ακριβούση**. Στην πύλη των Φαρσάλων, για να εμποδίσουν τους αγρότες που ερχόντουσαν από το Νεμπεγλέρ (σημερινή Νίκαια) οι στρατιώτες πυροβόλησαν και σκότωσαν τον **Α. Μπατάλα** και τραυμάτισαν πολλούς. Η κρατική βία και στρατιωτική καταστολή δεν πέρασε. Το μεγάλο συλλαλητήριο στη Λάρισα έγινε. Ενέκρινε με οργή ψήφισμα για την απαλλοτρίωση των τσιφλικιών. Ο Δραγούμης, δίκαια χαρακτηρίστηκε ως «ο πρωθυπουργός του αίματος».

Αποτέλεσμα της εξέγερσης του Κιλελέρ είναι ότι η κυβέρνηση Βενιζέλου ψήφισε το 1914 ειδικό νόμο που απαγόρευε την αναγκαστική έξωση των κολλήγων από τα τσιφλίκια. Παράλληλα θέσπιζε την εκούσια εξαγορά των τσιφλικιών από το κράτος. Το έργο της αποκατάστασης των ακτημόνων αγροτών ανατέθηκε στο Θεσσαλικό Γεωργικό Ταμείο. Μέχρι το 1917 αγοράστηκαν 1.640.000 στρέμματα και διανεμήθηκαν σε χιλιάδες αγροτικές οικογένειες. Το 1917 η κυβέρνηση Βενιζέλου (του κινήματος της Θεσσαλονίκης), προχώρησε με ειδικά νομοθετικά διατάγματα, σε απαλλοτρίωση και διανομή σε ακτήμονες, των μεγάλων τσιφλικιών που είχαν έκταση πάνω από χίλια (1.000) στρέμματα, με πλήρη αποζημίωση των ιδιοκτητών τους!

Πριν 110 χρόνια η αστική τάξη με τις «αγροτικές μεταρρυθμίσεις» μοίραζε γη στους ακτήμονες αγρότες. Σήμερα με την ΚΑΠ της ΕΕ, το «Μητρώο Αγροτών» και άλλες καπιταλιστικές αναδιαρθρώσεις, ξεκληρίζει τη φτωχομεσαία αγροτιά, της αρπάζει τη γη και τη δίνει στους μεγαλοαγρότες καπιταλιστές. Τα Κιλελέρ της εποχής μας απαιτούν βαθύτερο ταξικό περιεχόμενο για να νικήσουν.

13/3/2020

Δημήτρης Δεσύλλας

